

Verkstaðseigari:

Ikki spurningur um pengar

— Tað er ikki ein spurningur um pengar. Tann kravda verjuútgærdin kostar ikki nógv. Tað er meira ein spurningur um mennir vilja brúka hana.

Hetta hevur Beinar Vestergaard, formaður í Felagnum fyri bilhandlari og verkstaðseigarar F.B.V., at viðmerkja til orðini í niðurstøðuni av kanningini um arbeiðsumstøður og heilsuviðurskipti hjá billakkarum: „...ofta var talan um mótstriðandi áhugamál millum arbeiðsgevarar og sveinar. Figgjarviðurskiptini høvdu ofta meira at siga fyri verkstøðini enn tryggleikin. Lagt verður afturat í niðurstøðuni at hetta hevur helst samband við, at kronisku skaðarnir bert eru nakað, ein hevur lisið um og heldur, at einans onnur fáa.

Beinar Vestergaard:

— Hetta er hvørki objektívt ella vakurt sagt. Og tá ein hevur í huga, hvussu ófullfíggað kanningin er, var hetta betur ósagt.

Ófullfíggað

Tá Beinar Vestergaard sigur, at kanningin er ófullfíggað, meinar hann við, at onki verður nevnt, um teir 65 lakkarnir arbeiða hjá arbeiðsgevara ella sjálvstøðugt, heldur ikki, hvar teir 33, sum sambært kanningini eru nógv væl vardið móti skaðiligu evnunum í lakkinum, arbeiða.

Sambært kanningini fáast einir 100 mans í Føroyum við at lakka bilar. Harav arbeiða bert umleið 30 hjá teimum 26 limunum í F.B.V., upplýsir Beinar Vestergaard.

Ongantið frætt frá Arbeiðseftirlitinum

Beinar Vestergaard sigur, at tað er so torført at fáa góðar lakkarar, at teir allar flestu hava friar ræsur. Teir fáa eisini ta útgerð teir ynskja — innanfyri rímligt mark. Men tað er ikki altíð, verjuútgærdin verður brúkt. Beinar Vestergaard sigur, at á hansara verkstað hava teir havt trýstluftsmaskur (hesar maskur eru besta verndin), men lakkarnir vildu ikki brúka tær. Tær tarnaðu teimum í arbeiðinum, søgdu teir. So nú hava teir fingið kolfiltermaskur. Tær kunnu brúkast, um ikki verður arbeitt meira enn trýggjar tímar um dagin. sigur arbeiðaravarnarlógin.

Hesa reglu kennir Beinar Vestergaard ikki og hann er visur í, at ongin av

hinum limunum í F.B.V. kennir hana.

— Arbeiðseftirlitið kundi bót um støðuna, um teir sendu okkum eitt eintak av arbeiðaravarnarlógin. Eg havi ongantið frætt nakað frá Arbeiðseftirlitinum.

Og Beinar Vestergaard leggur afturat:

— Vit hava í F.B.V. hesi seinastu árin gjørt nógv fyri at betra um arbeiðs- og dygd og trivnaðin á bilverkstøðunum. Vit hava gjørt stór framstig og í dag eru okkara nýggju verkstøð millum tey bestu í heiminum, eisini hvat viðvíkur lake-ring.

Hetta hevur kostað nógv. Teir, sum hava verið við í hesi útbygging, hava tikið tung fíggjarlig tøk, óivað tyngri enn fleiri í roynd og veru vóru ment-ir.

Beinar Vestergaard upplýsir, at næsta ár fer F.B.V. í samstarvi við Teknologisk Institut at skipa fyri leiðbeining og øðrum um lakking. Hetta fer eisini at umfata trygðina, sigur hann.

Ongin sjúkurl

Vit spurdu eisini Beinar Vestergaard, um lakkarnir eru oftari sjúkurl enn hinir, sum arbeiða á verkstaðunum. Tað eru teir ikki. Og teir stóðast yvirhøvdur væl í starvinum, betur enn aðrir mekanikarar.

— Vit hava til dømis havt ein her í 8 ár.

Beinar Vestergaard sigur, at F.B.V. hevur ikki fingið eintak av kanningini hjá sjúkrasystanæmingunum, men felagið fer kortini ikki út frá henni at taka nøkur stig.

— Men vit fara at halda fram við tí miðvísa arbeiði, vit hava gjørt seinastu trý árin fyri at bota um arbeiðsumstøðurnar á verkstøðunum.

Rúm at lakka bilar í Høgrumegin verður luftin sogin út og vintrumegin kemur nýggj luft inn í rúmið.

Fyrisett er í reglugerð, at luftin í einum slíkum rúmi skal skiftast 100 — 120 ferðir um tíman. Beinar Vestergaard sigur, at í hvussu so er fimm verkstøð í Føroyum hava rúm, har luftin verður skift 200 ferðir um tíman.

Tá bilur verður lakkaður, er ein hurð fyri, soleiðis, at eitraða luftin ikki sleppur út í verkstaðið, har hinir arbeiða.

Tað er ikki kravt, at verkstað skulu hava tilik rúm og tey eru í sjálvum sær ikki nógv góð vernd. Tann, sum lakkar, skal eisini hava masku

Fakfelagið fær ongar klagur

— Skipanin við trygðarumboðum og álitismonnum virkar ikki nógv væl.

Flestu bilverkstøðini eru í Havn.

Vit hava spurt formannin í Havnar Handverkarafelag, Høgna Højgaard, um limirnir ofta venda sær til felagið við klagum um vánaliga verjuútgærd í samband við lakking.

— Ikki tað, eg veit um. Og eg havi verið nógv ár í nevndini.

Høgna Højgaard sigur tó, at nevndin er vitandi um, at ofta verður arbeitt undir vánaligum umstøðum. Men felagið hevur ikki eftirlit við hesum.

Eftir arbeiðaravarnarlógin eiga trygðarumboð at veljast á arbeiðsplássunum. Og tað eru tey, sum eiga at ansa eftir, at lógin verður fylgd. Men, sigur Høgna Højgaard, tað er verri enn so á øllum arbeiðsplássum, at hesi umboð eru vald.

Eisini hava limirnir rætt at velja álitismann, sum er millumlið millum teir og meistaran. Men heldur ikki hetta riggar nógv væl. At gerast álitismaður er ikki nakað, menn traa eftir. Um álitismaðurin talar at, kann tað ofta fáa persónligar avleiðingar fyri hann, sigur formaðurin í Havnar Handverkarafelag.

Arbeiðseftirlitið:

— Nú fara vit á bilverkstøðini

Bilverkstøðini í Føroyum kunnu nú rokna við vitjan av Arbeiðseftirlitinum, eftir at fyra sjúkrasystanæmingar hava kannað arbeiðsumstøður og heilsuviðurskipti hjá billakkarum.

— Eg haldi avgjort, at vit eiga at fylgja hesi kanningini upp. Annars fer eitt stórarbeiði fyri skeytið, sigur Eli Davidsen á Arbeiðseftirlitinum. Hann er fegin um, at kanningin er gjord. Tað hevði verið Arbeiðseftirlitinum stór hjálp, um fleiri

slíkar kanningar vóru.

Úrslitið av kanningini hjá sjúkrasystanæmingunum er dapurt: bert helvtin av teimum, sum lakka bilar, verja seg nógv væl móti teimum skaðiligu evnunum í lakkinum. Nógvir hava sjúkueykenni. Eli Davidsen heldur, at tað eru í hvussu so er 50 bilverkstøð í landinum. Summum hevur Arbeiðseftirlitið ongantið verið á. Ikki tí, tað heldur, at tað er óneyðugt at hava eftirlit við teimum. Men Arbeiðseftirlitið skal hava

eftirlit við millum 500 og 600 arbeiðsplássum og bert ein maður er settur burturav til hetta. Tveir aðrir hjálpa av og á. Arbeiðseftirlitið hugsar tí fyrst og fremst um tey virki, har nógv fólk arbeiða, og um góðkennning av nýggjum virkjum. Tað hevur hvørki tíð ella orku til tey smáu virkini.

Eli Davidsen sigur, at tað hevur vist seg at verið ógjørlegt bæði fyrr og nú, at fingið pengar játtaðar til fleiri fólk.

Vilja ikki brúka verndina

Men Arbeiðseftirlitið hevur tó verið úti á bilverkstøðum og í summum førum kravt broytingar. Og nýggj verkstøð verða sjálvandi ikki góðkend, fyrr enn trygðarviðurskiptini, m.a. í samband við lakking, eru í lagi.

Tað eru helst fleiri enn ein orsök til, at billakkararnir ikki verja seg nógv væl móti heilsuskaðiligu evnunum. Manglandi vitan um galdandi fyri-

skipanir er avgjort ein, heldur Eli Davidsen. Annars eigur at standa á blikkum og tunnum, lakkið kemur í, hvørji evni eru í ti og hvussu eigur at berast at, tá tað verður brúkt.

Tað er eisini líkt til, at ein mentalitetsbroyting skal til, aðrenn fólk fara at brúka ta fyriskipaðu verndina.

Eli Davidsen veit fleiri dømi um, at vernd ikki verður brúkt, hóast hon er á staðnum.

Ov dyrt

Sjúkrasystanæmingar siga í niðurstøðuni av kanningini, at ofta hava figgjarviðurskiptini størri týdning fyri verkstøðini enn tryggleikin hjá t.d. teimum, sum lakka bilar. Verkstaðseigarin heldur tað er ov dyrt at keypa ta kravdu verndarútgærdina. Hetta heldur Eli Davidsen ikki vera naka rímliga umbering. Ein trýstluftmaska, sum er besta verndin, kostar 3—4.000 kr. sigur hann.